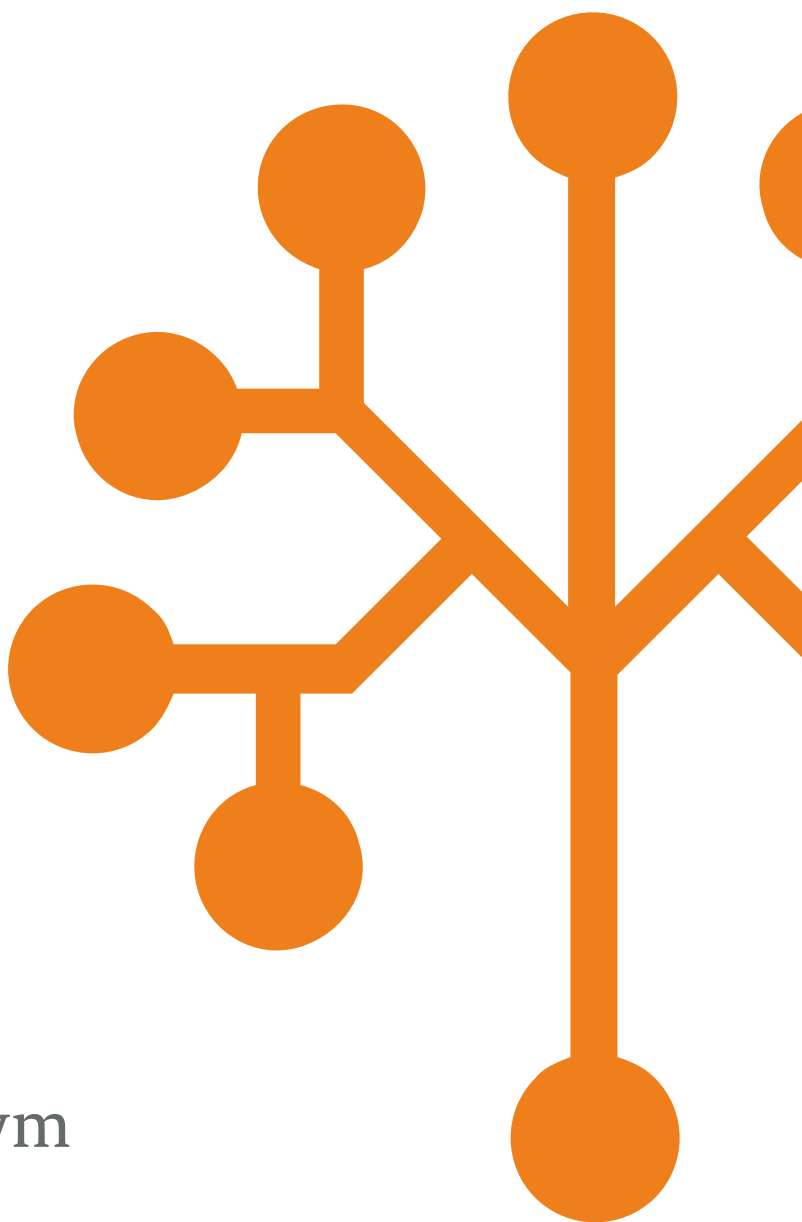

Identyfikacja i przegląd certyfikatów funkcjonujących w sektorze finansowym

Raport końcowy

Spis treści

1	Wstęp	4
2	Metodologia	5
2.1	Kluczowe pojęcia	5
2.2	Kryteria analizy i oceny certyfikatów	5
2.3	Zakres badania	6
2.4	Metoda badawcza	6
2.5	Uwzględnione w badaniu akty prawne	7
2.6	Opis pozostałych źródeł uwzględnionych w badaniu	9
3	Wyniki badania	11
3.1	Licencje zawodowe, w tym KNF	11
3.2	Certyfikaty sektora finansowego – bankowość, w tym pośrednictwo finansowe	12
3.3	Certyfikaty sektora finansowego – rynek kapitałowy	15
3.4	Certyfikaty sektora finansowego – ubezpieczenia	15
3.5	Certyfikaty wewnętrzne	15
3.6	Certyfikaty uniwersalne (pozasektorowe)	16
3.6.1	Ryzyko	16
3.6.2	IT	17
3.6.3	Compliance	17
3.6.4	Przetwarzanie danych osobowych i RODO	18
3.6.5	Audyt wewnętrzny	18
4	Wnioski z badania	19
5	Rekomendacje w zakresie kolejnych kroków	22
6	Załączniki	24
6.1	Załącznik 1. Zestawienie certyfikatów pod kątem kryteriów oceny	24

1 Wstęp

Prezentowany raport powstał jako efekt badań przeprowadzonych przez EY, na zlecenie Sektorowej Rady ds. Kompetencji Sektora Finansowego. Podstawowym celem badania był przegląd certyfikatów funkcjonujących w poszczególnych obszarach sektora finansowego.

Badaniom przyświecała idea Life-long Learning: procesu stałego rozwijania, odnawiania i doskonalenia kwalifikacji ogólnych i specyficznych pracownika na przestrzeni całego życia zawodowego. Raport pokazuje, na ile na rynku finansowym w Polsce istnieje obecnie infrastruktura zachęcająca pracowników i ich pracodawców do podejmowania i dokumentowania działań rozwojowych oraz umożliwiająca weryfikację kwalifikacji.

Raport podejmuje próbę prezentacji rzeczywistego obrazu oferty certyfikacyjnej dedykowanej specyficznie dla sektora finansowego w Polsce. Punktem wyjściowym dla prac badawczych był przegląd certyfikatów opracowanych i oferowanych przez instytucje rodzime. Uwzględniono jednak również popularne w Polsce certyfikacje wystawiane przez międzynarodowych dostawców. Ich dostępność na polskim rynku wiąże się najczęściej z działalnością polskich instytucji akredytowanych do prowadzenia szkoleń i egzaminów certyfikacyjnych.

Przegląd certyfikacji dotyczył przede wszystkim tych dedykowanych dla sektora finansowego i oferowanych przez związane z nim instytucje. Niemniej, uwzględniono również takie, które nie zostały dedykowane specyficznie dla żadnego sektora, ale są istotne z perspektywy rozwoju zawodowego

w sektorze finansowym. Są to na przykład certyfikacje w tak kluczowych obecnie dziedzinach jak informatyka, czy zarządzanie projektami.

Zwieńczeniem raportu są wnioski z przeprowadzonego badania oraz rekomendacje kolejnych kroków w drodze do dalszej rozbudowy, formalizacji oraz upowszechnienia certyfikatów. Aby osiągnąć ten cel, konieczna jest współpraca czterech rodzajów instytucji. Pierwszą grupę stanowią **instytucje sektorowe**, które odpowiadają zarówno za merytoryczny kierunek, jak i same opracowują bądź przygotowują kandydatów do uzyskania niektórych certyfikacji. Do drugiej grupy należą **instytucje komercyjne i niekomercyjne** (np. fundacje), świadczące między innymi usługi szkoleniowe, które opracowują bądź wprowadzają na polski rynek nowe certyfikacje, kierując się przede wszystkim rynkowym popytem. Trzecia grupa to **uczelnie**, zarówno państwowe, jak i prywatne. I wreszcie, do czwartej grupy zaliczamy **pracodawców** na rynku finansowym, z których część oferuje swoim pracownikom nie tylko możliwości wewnętrznego szkolenia, ale także zdobywania wewnętrznych certyfikacji.

Kwestia zaufania między partnerami jest kluczowa w perspektywie zapewnienia **zwinności** (ang. *agility*) i **transparentności** rozwiązań względem rynku. W szczególności, kluczowa wydaje się tu rola Sektorowej Rady ds. Kompetencji Sektora Finansowego.

2 Metodologia

2.1 Kluczowe pojęcia

W potocznym rozumieniu certyfikaty są potwierdzeniem posiadania przez pracownika lub kandydata określonych kwalifikacji. Punktem wyjściowym do dyskusji powinno być zatem pojęcie kwalifikacji, w ustawodawstwie jednak pojęcia te znacznie się różnią.

Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK), kwalifikację zdefiniowała jako „zestaw efektów uczenia się w zakresie **wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych**, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący”.

Zgodnie z ustawą o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji usystematyzowanie terminu „kwalifikacji” powinno zagwarantować ład w stosowaniu tego terminu. W tym, termin „kwalifikacji” nie powinien być stosowany zamiennie z takimi pojęciami jak: zawód, uprawnienia zawodowe, prawo wykonywania zawodu, kompetencje zawodowe, kompetencje itp.

Skupiając analizę na sektorze finansowym, definicję ZSK warto zestawzić z tą przyjętą w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków

powierniczych. Kwalifikacja jest tu rozumiana jako **wiedza, doświadczenie praktyczne** (zdobyte poprzez wykonywanie czynności zawodowych) i **kompetencje** (rozumiane jako umiejętność praktycznego zastosowania wiedzy zdobytej w wyniku doświadczenia), które posiada autoryzowany pracownik w myśl ww. rozporządzenia. Regulator podkreśla, że wiedza i kompetencje mają także pozwolić na przestrzeganie **standardów etycznych**. Zwraca też uwagę na regularną ocenę wiedzy i kompetencji pracowników oraz **regularne doskonalenie** zawodowe lub szkolenia.

Jakkolwiek regulator używa nieostrych pojęć, co samo w sobie rodzi ryzyko, przytoczone powyżej zapisy z rozporządzenia zwracają uwagę na istotne kwestie, takie jak etyka zawodowa oraz ciągłe doskonalenie. To ostatnie jest szczególnie istotne, ponieważ zastosowanie tego typu wymogu stanowi motywator dla posiadaczy certyfikatu, aby podążać za rozwojem rynku i specjalizacji, której dotyczy certyfikat.

2.2 Kryteria analizy i oceny certyfikatów

Kwestie przytoczone w sekcji 2.1 są istotne w perspektywie analizy jakości certyfikatów. Analiza dostępnych na polskim rynku certyfikatów istotnych z perspektywy sektora finansowego została oparta na

aspektach wykorzystywanych przez opisywane wyżej źródła, obejmując elementy takie jak:

- Wiedza
- Umiejętności praktyczne i społeczne
- Standardy etyczne
- Motywacja do ciągłego doskonalenia (poprzez wymóg dalszego kształcenia i/lub odnawiania certyfikatu)

Za wysokiej jakości certyfikat uznany został taki, który adresował wszystkie spośród wymienionych powyżej elementów. Jednocześnie, certyfikaty były rozpatrywane w kategoriach skali wykorzystania na polskim rynku, która została określona na podstawie:

- Liczby posiadaczy (jeśli informacje te są dostępne)
- Długości funkcjonowania (lub dostępności) certyfikatu na polskim rynku

2.3 Zakres badania

Wychodząc od przytoczonej wyżej definicji, przeprowadzono prace badawcze w następującym zakresie:

- Przegląd rynku certyfikatów funkcjonujących w Polsce,
- Przegląd rynku certyfikatów zagranicznych, które są dostępne na rynku polskim,
- Przegląd popularności poszczególnych certyfikatów (na bazie długości ich funkcjonowania w Polsce oraz liczby certyfikowanych osób),
- Przegląd istniejącej Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Sektora Bankowego,

- Przegląd regulacji prawnych wpływających na certyfikacje,
- Przegląd licencji związanych z zawodami w sektorze finansowym.

Przegląd certyfikatów dotyczył przede wszystkim tych dedykowanych dla sektora finansowego i oferowanych przez związane z nim instytucje. Niemniej, uwzględniono również takie, które nie zostały dedykowane specyficznie dla żadnego sektora, ale są istotne z perspektywy rozwoju zawodowego w sektorze finansowym. Są to na przykład certyfikaty w tak kluczowych obecnie dziedzinach jak informatyka, czy zarządzanie projektami.

2.4 Metoda badawcza

Badanie zostało w całości zrealizowane metodą desk research, zwaną inaczej metodą badania źródeł zastanych. Jest to technika badawcza polegająca na analizie już istniejących dostępnych danych pochodzących z wielorakich źródeł. Wśród nich wymienić można publikacje książkowe i prasowe, zasoby Internetowe, publikowane wcześniej raporty czy gotowe zestawienia danych statystycznych. Istotną częścią desk research jest wzajemna weryfikacja i scalenie pozyskanych informacji, wiodąca do uzyskania spójnego obrazu rzeczywistości.

Badania desk research mogą stanowić samodzielną technikę badawczą lub być wstępną fazą projektu poprzedzającą fazę zbierania danych pierwotnych. Dlatego nie wykluczają dalszego pogłębienia, a często wnioski uzyskane poprzez desk research stają się podstawą postawienia dalszych pytań badawczych.

2.5 Uwzględnione w badaniu akty prawne

Jakkolwiek system certyfikacji występujących na polskim rynku finansowym nie jest pochodną regulacji prawnych w tym zakresie, to kontekst prawny wpływa w istotny sposób na ramę certyfikacyjną. W badaniu uwzględniono i poddano analizie następujące akty prawne:

- Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK) – definiuje sektorową ramę kwalifikacji jako opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży. Warto przy tym podkreślić, że wskazana regulacja definiuje takie pojęcia jak: kwalifikacja, kwalifikacja rynkowa, kwalifikacja uregulowana. Ponadto wprowadza ona wymagania i standard jakości dla kwalifikacji, w tym miarę złożoności określoną poprzez poziom Ramy Kwalifikacji.
- Ustawa o kredycie hipotecznym – obejmująca m.in. takie zagadnienia jak: prawa i obowiązki kredytodawców, pośredników kredytów kredytu hipotecznego i agentów oraz konsumentów w zakresie zawierania umów o kredyt hipoteczny oraz zasady nadzoru nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. Określa wymóg dla pośredników kredytu hipotecznego w postaci egzaminu (w tym wiedza o kredytach hipotecznych, usługach dodatkowych, przepisów związanych z umowami o kredyt zawieranymi z konsumentami oraz innych zagadnień związanych z finansami, ekonomią, zarządzaniem nieruchomościami i prawem; a także o standardach etyki biznesu).
- Ustawa o kredycie konsumenckim – regulująca prawa i obowiązki konsumenta, kredytodawcy i pośrednika kredytowego związane z umową o kredyt konsumencki. Nie formułuje ona wprost wymagań kompetencyjnych wobec pośredników kredytowych.
- Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń (Insurance Distribution Directive) – regulująca rolę i obowiązki agentów ubezpieczeniowych, także w zakresie przeszkolenia zawodowego. Reguluje wymóg egzaminacyjny wobec osób wykonujących czynności agencyjne i dystrybucyjne oraz osób wykonujących czynności brokerskie. Wobec brokerów stawia też wymóg 2-letniego doświadczenia zawodowego.
- MIFID II – dyrektywa regulująca działalność firm inwestycyjnych na rynku instrumentów finansowych. Określa ona, na poziomie ogólnym, wymagania kompetencyjne wobec organów zarządzających. Są to „odpowiedni poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia pozwalający mu zrozumieć charakter działalności operatora rynku, w tym najważniejsze rodzaje ryzyka”. Członkowie organu zarządzającego mają podlegać raz do roku ocenie wiedzy, umiejętności i doświadczenia. Dyrektywa wprowadza także wymóg zapewnienia przez firmy inwestycyjne, że pracownicy udzielający informacji o instrumentach finansowych lub świadczący doradztwo inwestycyjne posiadają odpowiednią wiedzę i kompetencje.
- Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi wraz z odpowiednimi rozporządzeniami wykonawczymi reguluje zasady, tryb i warunki podejmowania i prowadzenia działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi, prawa

i obowiązki podmiotów uczestniczących w tym obrocie oraz wykonywanie nadzoru w tym zakresie. Stawia wymogi w zakresie wiedzy, doświadczenia i kompetencji (umiejętności zastosowania wiedzy) w zakresie ryzyka, produktów finansowych i usług maklerskich oraz związanych z nimi kosztów i ich wyceny, interpretacji i oceny danych, ochrony informacji, funkcjonowania rynków. Sformułowany jest także warunek regularnego szkolenia zawodowego i corocznej aktualizacji wiedzy i kompetencji.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do aktów o randze ustawowej, tj. ustawy o kredycie hipotecznym oraz ustawy o kredycie konsumenckim, należy mieć przede wszystkim na uwadze regulację uprawnień do prowadzenia działalności pośrednictwa kredytu hipotecznego¹. Zgodnie z ustawą o kredycie hipotecznym, do prowadzenia tego typu działalności konieczne jest uzyskanie zezwolenia wydanego przez Komisję Nadzoru Finansowego. Jednym z wymagań, które należy spełnić w celu jego uzyskania, jest zdanie egzaminu sprawdzającego wiedzę w zakresie kwestii związanych z działalnością pośrednika – zakres egzaminu obejmuje m.in. takie zagadnienia, jak: kredyty hipoteczne oraz usługi dodatkowe oferowane z tymi kredytami, przepisy związane z umowami o kredyt zawieranymi z konsumentami, zawieranie umów sprzedaży nieruchomości, wycena zabezpieczeń wierzytelności, organizacja i funkcjonowanie ksiąg wieczystych.

Z egzaminu zwolnione są osoby, które ukończyły wyższe studia ekonomiczne lub prawnicze i uzyskały tytuł magistra.

Ponadto ustawa o kredycie hipotecznym reguluje działalność pośrednictwa kredytu hipotecznego wykonywaną przez agenta². Agenci są zobowiązani do odbycia szkolenia i złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu organizowanego przez pośrednika kredytu hipotecznego, jednak zwolnione są z tego obowiązku osoby, które ukończyły wyższe studia ekonomiczne lub prawnicze i uzyskały tytuł magistra.

W odniesieniu do ustawy o kredycie konsumenckim należy zaznaczyć, że nie nakłada ona szczególnych wymogów co do kwalifikacji pośredników kredytu konsumenckiego. Zgodnie bowiem z art. 59da ustawy, pośrednikiem kredytowym może być wyłącznie:

- 1) osoba fizyczna, która nie była prawomocnie skazana za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub przestępstwo skarbowe;
- 2) osoba prawna, której członkowie zarządu spełniają warunek, o którym mowa w pkt 1;
- 3) spółka nieposiadająca osobowości prawnej, której wspólnicy albo członkowie zarządu spełniają warunek, o którym mowa w pkt 1.

1 W ramach swojej działalności pośrednik kredytu hipotecznego m.in. przedstawia lub oferuje konsumentom umowy o kredyt hipoteczny oraz zawiera z konsumentami umowy o kredyt hipoteczny w imieniu kredytodawcy.

2 Zgodnie z ustawą o kredycie hipotecznym agent jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 431 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459), wykonującym czynności pośrednictwa kredytu hipotecznego, występującym w imieniu i na rzecz wyłącznie jednego pośrednika kredytu hipotecznego.

Z tego zatem wynika, że ustawodawca nie uzależnił prawa wykonywania działalności pośrednika kredytu konsumenckiego od zdania odpowiedniego egzaminu.

Oprócz wspomnianych regulacji o randze ustawowej przedmiotem analizy pod kątem wymogów certyfikacyjnych dla osób działających w sektorze finansowym była również Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2014/65 z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie rynków instrumentów finansowych, tzw. MiFID II.

Akt ten nie zawiera postanowień definiujących konkretne wymogi certyfikacyjne. Jego przepisy sformułowane są w sposób ogólny, jak np. 45, zgodnie z którym Państwa członkowskie wymagają, aby wszyscy członkowie organu zarządzającego każdego operatora rynku przez cały czas mieli wystarczająco nieposzlakowaną opinię, posiadali wystarczającą wiedzę, umiejętności i doświadczenie pozwalające na wykonywanie ich obowiązków. Skład organu zarządzającego jako całości musi odzwierciedlać odpowiednio szeroki zakres doświadczeń.

W art. 25 Dyrektywa zobowiązuje firmy inwestycyjne do zapewnienia, że ich pracownicy udzielający informacji o instrumentach finansowych lub świadczący doradztwo inwestycyjne posiadają odpowiednią wiedzę i kompetencje.

Omawiając wytyczne w zakresie kwalifikacji, należy też wspomnieć o ESMA (European Securities and Markets Authority – organ Unii Europejskiej o profilu ekonomicznym). Głównym celem tego organu jest zapewnienie właściwego wdrażania przepisów w sektorze kapitałowym, zapewnienia zaufania do systemu

finansowego jako całości oraz ochrony konsumentów.

Zgodnie z delegacją zawartą w Dyrektywie MiFID II, ESMA opublikowała wytyczne dotyczące oceny wiedzy i kompetencji, udzielających informacji w zakresie produktów i usług inwestycyjnych bądź doradztwa inwestycyjnego. Wytyczne te określają także wymogi dotyczące oceny, utrzymania i doskonalenia wiedzy i kompetencji. Na grunt polski implementuje je Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 29 maja 2018 r.

2.6 Opis pozostałych źródeł uwzględnionych w badaniu

Wśród materiałów źródłowych znajdowały się przede wszystkim:

- Portal Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK),
- Strony internetowe instytucji szkolących i certyfikujących,
- Strona internetowa Komisji Nadzoru Finansowego,
- Broszury informacyjne,
- Informacje otrzymane mailowo od ZBP,
- Regulaminy publikowane przez instytucje certyfikujące,
- Raporty i zestawienia publikowane przez powyższe instytucje,
- Artykuły na temat certyfikacji i ich oceny,
- Wywiady swobodne z ekspertami branżowymi.

W badaniu nie stosowano źródeł nieoficjalnych, publikowanych przez nieznanych autorów i nie weryfikowanych z perspektywy merytorycznej. Należą do nich w szczególności fora internetowe, blogi oraz prywatne profile i opinie dostępne w Internecie.

3 Wyniki badania

Niniejsza sekcja zawiera opis wyników badania rynku certyfikatów sektora finansowego w Polsce. Zwrócono tu uwagę na zaprezentowanie dostępnych certyfikatów oraz komentarz na temat najistotniejszych kwestii, w tym jakości certyfikatów w odniesieniu do przytoczonych w pkt. 2.2. kryteriów ich analizy. Załącznik 1 do niniejszego raportu zawiera natomiast pełen wykaz informacji, które były możliwe do pozyskania metodą desk research, w zakresie:

- Aspektów weryfikowanych przez certyfikat (wiedza, umiejętności praktyczne / społeczne, etyka, motywacja do ciągłego kształcenia),
- Popularność (liczba osób certyfikowanych) – certyfikaty są uporządkowane pod jej względem, o ile taka informacja była dostępna.

3.1 Licencje zawodowe, w tym KNF

Misją Komisji Nadzoru Finansowego jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego i jego instytucji. Przez prawidłowe funkcjonowanie rozumie się między innymi bezpieczeństwo oraz przejrzystość, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Efektem ma być zaufanie ze strony uczestników rynku, w tym konsumentów. KNF uznał, że aby zapewnić te warunki, konieczne jest uregulowanie niektórych ról zawodowych przy pomocy licencji.

KNF wydaje następujące licencje zawodowe (w kolejności od najpopularniejszej pod względem liczby posiadaczy):

- Licencja pośrednika kredytu hipotecznego,
- Licencja maklera giełdowego,
- Licencja doradcy inwestycyjnego,
- Licencja brokera ubezpieczeniowego / reasekuracyjnego,
- Licencja agenta ubezpieczeniowego,
- Licencja aktuarusza,
- Licencja agenta firmy inwestycyjnej.

Warunkiem uzyskania każdej z licencji (z wyjątkiem agenta firmy inwestycyjnej) jest wykazanie się wiedzą, co weryfikowane jest przy pomocy egzaminu, a w niektórych przypadkach jego ekwiwalentem jest ukończenie ściśle określonych studiów. Wykazanie się określonymi umiejętnościami jest wymagane tylko w przypadku niektórych licencji: doradca inwestycyjny, makler giełdowy i aktuarusz. Wszystkie licencje, poza licencją agenta firmy inwestycyjnej i aktuarusza, uwzględniają aspekt etyczny.

Istotnym elementem, którego nie uwzględnia żadna spośród licencji KNF, jest natomiast ciągłe kształcenie. Raz otrzymana licencja nie wygasa, nie wymaga odnawiania, a tym samym nie motywuje do stałego poszerzania wiedzy i budowania kompetencji poprzez formy szkoleniowe, czy uczenie się poprzez praktykę. Niemniej, ustawy regulujące niektóre z powyższych ról zawodowych nakładają na pracodawców obowiązek okresowego szkolenia licencjonowanych pracowników.

Licencje maklera giełdowego, doradcy inwestycyjnego oraz aktuarusza funkcjonują w Polsce już od lat 90-tych. Niemniej, dwie ostatnie posiada aktualnie mniej niż 1 000 osób. Najliczniej reprezentowana jest natomiast grupa posiadaczy stosunkowo niedawno wprowadzonej licencji pośrednika kredytu hipotecznego – ponad 30 tysięcy osób.

Reasumując, licencje KNF różnią się w zakresie wymagań co do ich uzyskania. Największym wyzwaniem, wspólnym dla wszystkich licencji, jest brak motywatora do ciągłego kształcenia. Ustawa o ZSK zobowiązuje właścicieli kwalifikacji regulowanych do ich przeglądu i podjęcia decyzji co do włączenia do ZSK (do 2021 r.). Biorąc pod uwagę kwestie formalne, które mogą się z tym wiązać, jest to stosunkowo krótki termin.

Oprócz licencji KNF, istotna z perspektywy sektora finansowego jest także licencja rzeczoznawcy majątkowego, wydawana przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Warunkiem jej uzyskania jest zarówno zdanie egzaminu, jak i udokumentowanie doświadczenia zawodowego związanego z wyceną nieruchomości (uznawana jest także odbyta na studiach praktyka).

3.2 Certyfikaty sektora finansowego – bankowość, w tym pośrednictwo finansowe

Rynkowa oferta certyfikacji jest stosunkowo najbogatsza dla specjalistów branży bankowej, w tym w zakresie pośrednictwa finansowego. Poniżej zaprezentowano

certyfikaty, odnosząc się do dostępnych informacji na temat ich popularności. Prezentację rozpoczynamy od certyfikatów polskich, a następnie przedstawiamy istotne dla branży certyfikaty międzynarodowe.

Najszerszą ofertę certyfikatów dla specjalistów sektora bankowego posiada Związek Banków Polskich. ZBP stworzył System Standardów Kwalifikacyjnych, w którym uczestniczą 24 banki i 20 instytucji edukacyjnych – w tym WIB, a także, co warto uwypuklić, uczelnie (nie jest to częstym zjawiskiem na rynku certyfikatów w Polsce). Standardy kwalifikacyjne określają wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności praktycznych i postaw pracowników banków. Co istotne, element praktycznych umiejętności weryfikowany jest na podstawie stażu pracy (a w przypadku niektórych certyfikatów – także egzaminu praktycznego, polegającego na przykład na obronie autorskiego projektu) oraz oceny umiejętności pracownika i jego postaw przez pracodawcę.

ZBP certyfikuje w ramach Systemu Standardów Kwalifikacyjnych. Poszczególne certyfikaty były wypracowywane przy bezpośrednim zaangażowaniu ekspertów z czołowych polskich banków. Związek Banków Polskich od 1996 r. wydał łącznie 16 372 certyfikaty, w tym:

- Dyplomowany Pracownik Bankowy (8 671 posiadaczy),
- Certyfikowany Konsultant ds. Finansowych (41 posiadaczy),
- Senior Menedżer ds. Zarządzania Procesami i Jakością (20 posiadaczy)
- Menedżer ds. Zarządzania Procesami i Jakością (16 posiadaczy)
- Specjalista z zakresu Analizy Kredytowej Podmiotu Gospodarczego (brak posiadaczy tego certyfikatu)

- Specjalista z zakresu Operacji i rozliczeń Bankowych (brak posiadaczy tego certyfikatu)
- Stosowanie zasad cyberbezpieczeństwa przez pracowników instytucji finansowych (brak informacji o liczbie posiadaczy),
- Wycena nieruchomości na potrzeby zabezpieczenia wierzytelności bankowych (egzamin zdało 1 740 rzeczoznawców majątkowych oraz 189 osób nie będących rzeczoznawcami).

EFCB 3E (Europejski Certyfikat Bankowca, wydawany przez EBTN, będący zaktualizowaną wersją wcześniejszego certyfikatu EFCB), posiada już w Polsce 4883 osób (wliczając posiadaczy EFCB, dostępnego na rynku od 2004 r.). Posiadanie EFCB 3E jest jednym z wymogów do ubiegania się o stopień Dyplomowanego Pracownika Bankowego, będącego elementem Systemu Standardów Kwalifikacyjnych opracowanego przez Związek Banków Polskich. Ważną zmianą w stosunku do poprzedniej wersji EFCB jest wprowadzenie wymogu stałego rozwoju zawodowego wobec posiadaczy Certyfikatu – szczegółowo opisuje tę kwestię Regulamin Stałego Rozwoju Zawodowego ECB EFCB 3E. Jest to pierwszy z omawianych certyfikatów o charakterze ogólnym. Pozostałe, z wyjątkiem Konsultanta ds. Finansowych, dedykowane są dla węższej grupy specjalistów z dziedziny bankowości.

Drugi co do popularności certyfikat Związku Banków Polskich – Certyfikowany Konsultant ds. Finansowych (CKF) – ma na celu poprawę jakości obsługi i relacji z klientami. Certyfikat ten adresowany jest do pracowników bezpośredniej obsługi klientów i doradców oferujących usługi bankowe, kontaktujących się z klientami nie tylko w placówkach bankowych czy na spotkaniach poza

bankiem, ale także przez internet i telefon. Przeznaczony jest również dla pracowników placówek franczyzowych i pośrednictwa finansowego.

Kolejnym certyfikatem finansowym dedykowanym dla pracowników bankowości, jak również innych obszarów sektora jest Certyfikacja Dealerów Rynków Finansowych, opracowana przez WIB we współpracy ze Stowarzyszeniem Rynków Finansowych ACI Polska. Jest ona dostępna na rynku od 21 lat i posiadają go obecnie 454 osoby. Oprócz wykazania się wiedzą poprzez zdanie egzaminu, brak wymogów co do odnawialności. A zatem motywująca funkcja do ciągłego rozwoju jest w przypadku tego certyfikatu niższa.

EFPA Polska (Fundacja na rzecz Standardów Doradztwa Finansowego – członka europejskiej organizacji European Financial Planning Association, tj. stowarzyszenia zawodowego planistów i doradców finansowych w Europie) działa od 10 lat. Wydała dotychczas ponad 1 000 certyfikatów, w tym 520 EFPA EFA, 102 EFP, 90 EIP. Z jej certyfikatów korzysta wiele polskich banków, w tym z pierwszej dziesiątki.

EFPA oferuje następujące certyfikaty, potwierdzające umiejętności pracowników firm inwestycyjnych:

- Certyfikat Europejskiego Asystenta Inwestycyjnego EFPA EIA,
- Certyfikat Europejskiego Praktyka Inwestycyjnego EFPA EIP,
- Certyfikat Doradcy Finansowego EFPA EFA,
- Certyfikat Eksperta Planowania Finansowego EFPA EFP.

Warunkiem uzyskania certyfikatów EFPA jest zdanie egzaminów, potwierdzenie doświadczenia zawodowego w roli doradcy finansowego oraz zobowiązanie się do przestrzegania kodeksu etyki. 4-stopniowa ścieżka certyfikacyjna jest motywatorem do stopniowego budowania i poszerzania wiedzy oraz doświadczenia. Co więcej, uczestnicy są zobowiązani do udziału w Programie Stałego Rozwoju Zawodowego EFPA w celu corocznego odnowienia certyfikatu.

EFFP Polska (Europejska Federacja Doradców Finansowych – zajmująca się m.in. aktualizowaniem wiedzy Doradców Finansowych oraz dążąca do zapewnienia zgodności prowadzonej przez nich działalności z zasadami etycznymi). Oferuje ona 3-stopniową certyfikację, w której skład wchodzi:

- EFG – European Financial Guide,
- EFC – European Financial Consultant,
- EFP – European Financial Planner.

Pierwszy z nich posiada 49 osób, a drugi – 23, przy czym nie są dostępne informacje o liczbie posiadaczy EFP. Również tu badany jest element wiedzy i element praktycznego jej zastosowania, ale brak elementu etycznego. 3-stopniowa ścieżka certyfikacyjna oraz konieczność podtrzymywania aktualności certyfikatu poprzez realizację w ciągu 2 lat od zdania egzaminu wymaganych działań doszkalających.

CFA to tytuł zawodowy nadawany przez amerykańską instytucję – CFA Institute. Szacuje się, że w posiadaniu certyfikatu jest globalnie ok. 125 tysięcy osób na całym świecie. W Polsce CFA Society zrzesza 420 członków, a 1 900 kandydatów jest w trakcie uzyskiwania tej kwalifikacji. Rozpoczęcie

procesu certyfikacji otwarte jest nie tylko dla pracowników branży, ale też dla osób kończących studia i absolwentów nie mających jeszcze doświadczenia, bądź też osób legitymujących się doświadczeniem zawodowym. Niemniej, aby ukończyć proces certyfikacji, konieczne jest już spełnienie tych kryteriów łącznie. A więc CFA Institute zakłada, że certyfikowany analityk finansowy powinien łączyć wiedzę z doświadczeniem zawodowym. Kolejnym warunkiem uzyskania certyfikatu jest zdanie egzaminu na trzech następujących po sobie poziomach. Wymagane jest również zobowiązanie kandydata do przestrzegania etyki zawodowej (wypełnienie oświadczenia).

CFA jest przykładem procesu certyfikacyjnego spełniającego większość kryteriów, którymi kierowali się autorzy niniejszego raportu w zakresie jakościowej oceny certyfikatów: wiedzy, doświadczenia i umiejętności praktycznych oraz kształtowania postaw etycznych kandydatów. Niemniej jednak elementem, którego brakuje w przypadku omawianego certyfikatu, jest zachęta do dalszego rozwoju już po jego uzyskaniu. Raz uzyskany certyfikat nie wymaga odnawiania pod warunkiem spełnienia kryteriów opisanych wyżej czyli udokumentowania dalszego rozwoju zawodowego. CFA jest certyfikatem międzynarodowym, dostępnym również w Polsce.

Kolejną międzynarodową kwalifikacją jest kwalifikacja ACCA, nadawana przez Association of Chartered Certified Accountants. Proces uzyskiwania certyfikacji jest rozłożony w czasie – trwa minimum 2,5 roku, w ciągu których kandydaci zdają kolejne egzaminy badające umiejętność praktycznego zastosowania posiadanej wiedzy. Do ukończenia procesu wymagane jest także udokumentowanie 3 lat

doświadczenia zawodowego, wymagane jest także zaliczenie modułu związanego z etyką. Nie są dostępne informacje o liczbie posiadaczy.

3.3 Certyfikaty sektora finansowego – rynek kapitałowy

Oprócz wspomnianej już licencji KNF, dostępny dla maklerów giełdowych jest certyfikat międzynarodowy Certified International Investment Analyst (CIIA®) oferowany przez ACIIA (Association of Certified International Investment Analysts). W Polsce, od bieżącego roku, dostępny jest też certyfikat Certyfikowanego Analityka Inwestycyjnego (CAI®) ZMiD. CAI jest poziomem wejściowym do CIIA. Nie są dostępne informacje o wykorzystaniu tych certyfikatów na polskim rynku.

Obydwa certyfikaty obejmują egzamin badający wiedzę oraz umiejętność zastosowania jej do rozwiązywania problemów praktycznych. Wymagane jest także udokumentowanie doświadczenia zawodowego. O ile proces certyfikacji jest stopniowy (łącznie trzy egzaminy), to jednak raz przyznany certyfikat nie wymaga odnawiania, czy wykazania się uczestnictwem w dalszych szkoleniach. Nie został też uwzględniony element etyczny. Nie są dostępne informacje o wykorzystaniu tych certyfikatów na polskim rynku.

3.4 Certyfikaty sektora finansowego – ubezpieczenia

Jak wspomniano w odniesieniu do branży ubezpieczeniowej, KNF reguluje część kompetencji, przyznając licencje brokera ubezpieczeniowego oraz aktuarusza. Dodatkowo dostępny jest na rynku Certyfikat Specjalisty ds. Ubezpieczeń, przyznawany przez EFPF na podstawie egzaminu. Podobnie jak pozostałe certyfikaty przyznawane przez European Federation of Financial Professionals, wymaga on odnawiania w okresach 2-letnich. Warunkiem odnowienia jest udział w szkoleniach, kursach, konferencjach branżowych itp. – w przeciwnym razie certyfikat wygasa. Brak informacji o wydanych certyfikatach może świadczyć o wąskim zakresie funkcjonowania na rynku. Nie są dostępne informacje o wykorzystaniu tych certyfikatów na polskim rynku.

3.5 Certyfikaty wewnętrzne

Niektóre firmy z sektora finansowego nie tylko uznają certyfikaty oferowane przez rynek, ale też oferują swoim pracownikom certyfikaty wewnętrzne. Może to z jednej strony oznaczać, że certyfikaty dostępne na rynku nie są dla nich wystarczające. Z drugiej, mogą nie akceptować kosztów związanych z potwierdzaniem kwalifikacji w tak wysokiej jakości. I wreszcie, prywatne instytucje finansowe kładą duży nacisk na budowanie swojej marki jako pracodawcy, w tym na oferowanie pracownikom atrakcyjnych ścieżek karier. Wewnętrzne certyfikacje mogą więc być dla nich potwierdzeniem kompetencji

dostosowanych właśnie do ich poziomów stanowisk. Niektóre z tych certyfikatów mogą też potwierdzać kwalifikacje specyficzne dla danej firmy, np. w zakresie funkcjonowania wewnętrznych procesów czy obsługi autorskich systemów.

Kwestię tę warto pogłębić poprzez pierwotne badania jakościowe. Pozwoliłyby one odpowiedzieć na pytanie o rzeczywisty powód stosowania przez firmy wewnętrznych certyfikatów. Pozwoliłyby także uzyskać informację o ewentualne powody zastępowania zewnętrznych certyfikatów wewnętrznymi. Wiedza ta byłaby cenna w perspektywie wzbogacania oferty certyfikatów sektorowych w Polsce.

3.6 Certyfikaty uniwersalne (pozasektorowe)

W niniejszej sekcji zostały zebrane informacje na temat najważniejszych certyfikacji uniwersalnych (niesektorowych), istotnych z perspektywy sektora finansowego. Warto dodać, że prezentowane dziedziny są bardzo szerokie – a liczba certyfikacji znaczna. Dlatego poniższe zestawienie nie ma na celu wyczerpać tematu, a jedynie podać przykłady kwalifikacji istotnych z perspektywy raportu.

3.6.1 Ryzyko

Na rynku polskim, certyfikaty w zakresie zarządzania ryzykiem przyznaje organizacja POLRISK, która za misję stawia sobie kształcenie społeczności zawodowych menedżerów zarządzania ryzykiem w Polsce.

Certyfikat Zawodowego Menedżera Ryzyka (“Certyfikowany Zawodowy Menedżer Ryzyka”), dostępny na poziomie podstawowym i zaawansowanym, realizowany jest we współpracy z partnerami takimi jak Polski Instytut Dyrektorów, Centrum Doskonałości MANHAZ, Polska Izba Ubezpieczeń, Stowarzyszenie Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych oraz Stowarzyszenie Niezależnych Ekspertów Likwidacji Szkód. Obecnie POLRISK prezentuje listę 106 certyfikowanych menedżerów zarządzania ryzykiem.

POLRISK przygotowuje także kandydatów do międzynarodowej certyfikacji FERMA (Federacja Europejskich Stowarzyszeń Zarządzania Ryzykiem) – RIMAP® (Risk Management Professional). Aby uzyskać certyfikat, wymagane jest doświadczenie zawodowe w obszarze zarządzania ryzykiem. Aby utrzymać certyfikat, wymagana jest realizacja dodatkowych szkoleń.

FRM (Financial Risk Manager) jest międzynarodową kwalifikacją z dziedziny zarządzania ryzykiem finansowym, wydawaną przez GARP (Global Association of Risk Professionals). Choć właściwe używanie instrumentów zarządzania ryzykiem finansowym jest w tej chwili przedmiotem zainteresowania wielu instytucji finansowych i przedsiębiorstw, kwalifikacja FRM nie jest w Polsce popularna. Natomiast PRMIA (Professional Risk Managers' International Association) przyznaje certyfikację PRM (Professional Risk Manager). Jest ona przyznawana po podstawie czterech egzaminów. Jakkolwiek żadna polska instytucja nie jest akredytowana do przeprowadzania egzaminów w Polsce, w największych polskich miastach znajdują się ośrodki egzaminacyjne PRMIA.

Oba certyfikaty są przyznawane na podstawie zdanych egzaminów, lecz kandydaci muszą się także wykazać doświadczeniem zawodowym. Tylko PRM obejmuje aspekt etyczny, a żaden z dwóch powyższych certyfikatów nie zakłada stopniowego zdobywania ani odnawialności.

3.6.2 IT

Najważniejsze certyfikaty w obszarze IT oferowane są przez instytucje międzynarodowe. ISACA oferuje certyfikat CRISC (Certified in Risk and Information Systems Control), który potwierdza kwalifikacje specjalistów IT związane z zarządzaniem ryzykiem informatycznym i korporacyjnym oraz pozycjonuje ich jako strategicznych partnerów dla kierownictwa przedsiębiorstw. Obejmuje umiejętności w obszarach zarządzania ryzykiem, w tym monitoringu i sprawozdawczości.

Natomiast certyfikat CISM (Certified Information Security Manager – oferowany przez tą samą organizację) koncentruje się na bezpieczeństwie IT na poziomie zarządzania. Ma na celu potwierdzenie kwalifikacji w budowaniu, projektowaniu i zarządzaniu inicjatywami bezpieczeństwa w przedsiębiorstwach.

Obie certyfikacje są przyznawane na podstawie egzaminu. Wymagane jest doświadczenie zawodowe, a dodatkowo weryfikacji podlega aspekt etyczny. Niemniej, brak elementu motywującego do dalszego podnoszenia kompetencji.

Kolejnym certyfikatem jest Certified Ethical Hacker (CEH), przyznawany przez EC-Council. Haker etyczny używa tych samych umiejętności i wiedzy, co złośliwy haker, ale w celu opracowania środków

bezpieczeństwa zapobiegających potencjalnym atakom. Zazwyczaj firmy zlecają specjalistom posiadającym CEH znalezienie słabych punktów w systemach i sieciach komputerowych, aby dzięki temu wykryć luki w zabezpieczeniach i zapobiec potencjalnym zagrożeniom.

W przeciwieństwie do powyższych, CEH wymaga odnawiania w 3-letnich okresach.

(ISC)2 przyznaje dwa certyfikaty związane z cyberbezpieczeństwem. Certyfikat SSCP (Systems Security Certified Practitioner) potwierdza posiadanie wiedzy z obszaru bezpieczeństwa informacji. CISSP (Certified Information Systems Security Professional) jest potwierdzeniem doświadczenia i zaawansowanych kompetencji w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa systemów informatycznych. Warunkiem otrzymania certyfikatów jest zarówno zdanie egzaminu, jak i wykazanie się praktycznym doświadczeniem zawodowym.

Natomiast CompTIA Security+ (przyznawany przez CompTIA) jest certyfikatem poświadczającym podstawową wiedzę w obszarze bezpieczeństwa informacji, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa teleinformatycznego. Egzamin sprawdza zarówno wiedzę, jak i umiejętność jej wykorzystania do praktycznego rozwiązywania problemów. W przypadku wymienionych w tej sekcji certyfikatów, nie są dostępne informacje o ich popularności w Polsce.

3.6.3 Compliance

Na rodzimym rynku certyfikaty z zakresu compliance oferuje Compliance Institute – jednostka założona przez profesora Bartosza Makowicza oferująca szeroki wachlarz szkoleń oraz zajmująca się realizacją

projektów naukowych. Z perspektywy sektora finansowego można odnotować certyfikat Approved Financial Compliance Officer (AFCO), dedykowany dla oficerów compliance z branży bankowej i ubezpieczeniowej. Compliance Institute oferuje także:

- Approved Compliance Officer (ACO) poświadcza wiedzę i umiejętności z zakresu wdrażania i zarządzania systemem compliance,
- Approved Compliance Expert (ACE) poświadcza aktualną wiedzę o ryzyku compliance.

Tu istnieje wymóg odnawialności w 4-letnich odstępach, nie uwzględniono jednak elementu etycznego. Nie są dostępne informacje o liczbie posiadaczy.

Na polskim rynku dostępny jest także certyfikat Compliance Officer CCO1, przyznawany przez Stowarzyszenie Compliance na podstawie zdanego egzaminu. Nie są dostępne informacje o liczbie posiadaczy.

3.6.4 Przetwarzanie danych osobowych i RODO

Certyfikat Inspektor Ochrony Danych (IOD) zgodnie z rozporządzeniem RODO/GDPR, wydawany jest przez DEKRA. Aby uzyskać certyfikat, należy wykazać się doświadczeniem zawodowym w obszarze ochrony danych oraz zdać egzamin badający zarówno wiedzę kandydata, jak i jej praktyczne zastosowanie (wymagający analizy sytuacyjnej przedstawionego problemu). Certyfikat jest przyznawany na okres 3 lat, a warunkiem jego odnowienia jest między innymi ukończenie dodatkowych szkoleń lub studiów podyplomowych.

Nie zostały opublikowane informacje o liczbie osób legitymujących się obecnie certyfikatem.

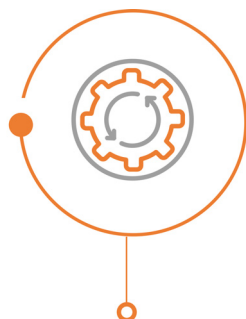
3.6.5 Audyt wewnętrzny

W niniejszej sekcji zostaną omówione trzy certyfikaty wydawane przez The Institute of Internal Auditors (IIA):

- CIA® (Certified Internal Auditor) – potwierdza kompetencje audytorów wewnętrznych. Posiada go obecnie 1029 osób w Polsce.
- CFSA® (Certified Financial Services Auditor) – potwierdza umiejętności audytorskie potrzebne do pracy w instytucjach finansowych. Posiada go obecnie 14 osób w Polsce.
- CRMA® (Certification in Risk Management Assurance) – potwierdza umiejętność udzielania porad oraz zapewnienia zarządzania audytem na potrzeby komitetów audytu oraz kadry zarządzającej. Posiada go obecnie 101 osób w Polsce.

Warunkiem utrzymania ważności certyfikatów jest udokumentowanie przed IIA odbycia określonej liczby godzin szkoleniowych w każdym kolejnym roku kalendarzowym.

4 Wnioski z badania

Rynek jako siła napędowa, rosnące znaczenie regulacji prawnych

Specyfika branży finansowej rodzi potrzebę wykazania się przez pracowników szeregiem specyficznych kompetencji. O ile wykonywanie niektórych zawodów w sektorze jest regulowane poprzez licencje (wymagające potwierdzenia określonych wiedzy i doświadczenia), to liczba oferowanych przez instytucje wolnego rynku certyfikatów jest znacznie większa. Co więcej, ich analiza wskazuje, że siłą napędową stojącą za rozwojem oferty certyfikatów sektorowych był i pozostaje rynek, a nie regulacje instytucjonalne.

Warto jednak odnotować, że ostatnie kilka lat przyniosło istotną zmianę na rynku w tym zakresie. Ustawa o Kredycie Hipotecznym, Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi, czy Ustawa o Dystrybucji Ubezpieczeń po raz pierwszy systemowo poszerzają regulacyjne wymagania w zakresie wiedzy, kompetencji czy kwalifikacji. Temu towarzyszy postępujące wdrożenie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, które wymaga m.in. dokonania przeglądu i decyzji w sprawie kwalifikacji regulowanych po stronie Regulatora.

Brak spójności i zróżnicowana jakość

Warto jednak zwrócić uwagę, że same wytyczne publiczne nie zawsze są zgodne. Przedstawione w raporcie porównanie definicji kwalifikacji w ustawie o ZSK oraz w rozporządzeniu Ministerstwa Finansów wykazuje różnice w rozumieniu podstawowych pojęć. Nieostre pojęcia stosowane przez regulatora rodzą ryzyko dla jakości wymagań kwalifikacyjnych i potwierdzających kwalifikacje certyfikatów.

Brak wspólnego rozumienia pojęcia kwalifikacji i brak powszechnie obowiązujących regulacji w tym zakresie powoduje, że instytucje certyfikujące mają znaczną swobodę w kształtowaniu wymagań wobec kandydatów. Spośród uwzględnionych w badaniu kryteriów, najczęściej (prawie zawsze) podstawą uzyskania certyfikatu jest kryterium wiedzy. Nieco rzadziej wymagane jest wykazanie się określonym doświadczeniem zawodowym (np. poprzez przedstawienie zaświadczenia z miejsca pracy). Jakkolwiek część certyfikatów adresuje aspekt etyczny, nie jest to powszechną praktyką. Instytucje certyfikujące różnie też podchodzą do tego zagadnienia – niektóre uwzględniają kwestie

etyczne w egzaminach, inne wymagają od osób certyfikowanych podpisania kodeksu etycznego.

Natomiast najłabszym punktem jest kwestia motywacji do ciągłego rozwoju. Kryterium to uwzględnia mniej niż połowa certyfikatów (rozumianych jako produkty), podczas gdy większość jest związana z jednorazowym wykazaniem się wiedzą i umiejętnościami. Certyfikaty nie zakładające odnowalności automatycznie tracą na jakości. Dla rynku ich posiadanie nie jest jednoznaczne z posiadaniem aktualnych kwalifikacji w danym obszarze, a więc pracodawcy także mogą do nich podchodzić sceptycznie. Jednocześnie, część pracodawców może czuć się wprowadzona w błąd i tym samym tracić zaufanie do certyfikatów ogółem, priorytetyzując weryfikację kwalifikacji poprzez ich testowanie w procesie selekcji kandydatów.

Niski udział instytucji naukowych

Kolejną wartą poruszenia kwestię stanowią oferty certyfikatów. Są to w większości prywatne instytucje szkoleniowe lub inne organizacje posiadające w swoim statucie między innymi działalność szkoleniową. Jest to oczywiście korzystne dla jakości certyfikatów, ze względu na elastyczność działania tych podmiotów. Udział instytucji naukowych, a przede wszystkim szkół wyższych, jest niski. Zważywszy, że zmiany

rynkowe następują nieustannie, instytucje powinny szybko się do nich adaptować. To pociąga za sobą zmienność wymagań co do kwalifikacji pracowników. W dobie postępującej automatyzacji i cyfryzacji wiele zawodów stopniowo zanika, znaczenia nabierają takie kompetencje jak kreatywność i innowacyjność, a model przewidujący ustępuje miejsca adaptacyjnemu. Instytucje prywatne mają większą łatwość dostosowania się do zmian rynku, dla instytucji naukowych (szczególnie państwowych) ten proces jest zazwyczaj dłuższy.

Aktywność pracodawców

Stosunkowo uboga oferta certyfikatów zewnętrznych może przyczyniać się do faktu, że niektóre prywatne instytucje rynku finansowego tworzą i oferują pracownikom certyfikaty wewnętrzne. Dostęp do nich jest w naturalny sposób ograniczony, a jednocześnie powstaje bariera weryfikacji ich jakości. Bariery może być również uznawanie certyfikatów wydawanych przez różnych pracodawców oraz ich moc motywacyjna w sytuacji zmiany pracy. Działania na pewno także kwestia kosztów i sprostania wymaganiom zewnętrznej certyfikacji.

Co do samej metody badawczej, badanie prowadzone metodą desk research pozwala na wstępne rozpoznanie obszaru, ale ma też pewne ograniczenia. Należą do nich przede

wszystkim mała dostępność niektórych informacji w istniejącej dokumentacji. Dlatego warto pogłębić obecne wnioski przy pomocy badań pierwotnych ilościowych i jakościowych. Jednym z tematów możliwych do pogłębienia jest oferta wewnętrzna pracodawców rynku

finansowego. Zbadanie oferowanych przez nich certyfikatów byłoby cennym punktem wyjścia do ustalenia, jakie braki w ofercie wolnego rynku obecnie widzą, a zatem jakie powinny być kierunki rozwoju rynku certyfikatów sektorowych w Polsce.

5 Rekomendacje w zakresie kolejnych kroków

Na podstawie wyników badania i zaprezentowanych wyżej wniosków, proponujemy trzy obszary rekomendacji. Pierwszym jest **jakość** oferowanych na polskim rynku certyfikatów. Jak wykazano, kryteria weryfikacji kwalifikacji są zróżnicowane, a większość certyfikatów jest wydawanych bezterminowo i nie przewidują konieczności aktualizacji lub poszerzania wiedzy czy choćby wykazywania ciągłości doświadczenia zawodowego. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z braku powszechnego stosowania jednoznacznych wytycznych co do rozumienia kwalifikacji, zawartych w Ustawie o ZSK. Pierwszym krokiem do uspoźnienia jakości mogłoby być uspoźnienie ram definicyjnych. Jest to możliwe do osiągnięcia, o ile Ministerstwo Finansów zaakceptowałoby Sektorową Ramę Kwalifikacji dla Sektora Bankowego. Kolejnym krokiem byłoby ich egzekwowanie poprzez weryfikację certyfikatów.

Działania w tym kierunku zostały już podjęte, a w celu realizacji opisanej misji stworzono Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji. Niemniej, większość certyfikatów funkcjonuje poza rejestrem, a wyniki analizy wskazują, że brak wpisu do rejestru nie dyskwalifikuje certyfikatu z rynku. Oczywiście w chwili obecnej wynika to z faktu, że ZSK jest młodym systemem i proces włączania do niego certyfikatów rynkowych rozpoczął się niedawno. Niezależnie od tego warto, aby standardy jakości były praktykowane także poza systemem, jeśli taki będzie wybór właścicieli certyfikatów.

Kwestią równoległą do jakości oferowanych certyfikatów jest ich **oferta**. Jak wskazano, dla niektórych obszarów sektora finansowego oferta jest stosunkowo uboga. Na przykład brak certyfikatów dedykowanych branży finansowej w obszarze informatyki, który jest dla branży strategiczny zarówno pod względem budowania przewagi konkurencyjnej, jak i zarządzania ryzykiem. W celu wypełnienia luk w ofercie certyfikatów, proponujemy następujące kroki:

1. Priorytetyzacja zidentyfikowanych luk kwalifikacyjnych na polskim rynku.
2. Identyfikacja potencjalnych instytucji certyfikujących w obszarach oznaczonych jako luki (np. instytucje oferujące szkolenia obszarowe, instytucje oferujące pokrewne certyfikacje).
3. Opracowanie i wdrożenie nowych certyfikacji przy wsparciu merytorycznym Sektorowej Rady ds. Kompetencji.

Trzecim obszarem, w którym proponujemy podjąć działanie, jest **powszechność** certyfikatów. Z analizy, którą udało się przeprowadzić na podstawie dostępnych danych, wynika, że certyfikaty o wysokiej jakości są stosunkowo mało popularne. Może to wynikać ze współwystępowania dwóch zjawisk. Po pierwsze, potencjalni kandydaci mogą być zniechęceni ewentualnymi kosztami pozyskania certyfikatu. Certyfikaty weryfikujące

nieliczne aspekty i nie wymagające odnawiania są znacznie łatwiejsze do uzyskania i utrzymania niż te o wysokiej jakości. Drugie zjawisko wiąże się z postrzeganiem wartości certyfikatów przez pracownika i pracodawcę. Brak pełnej informacji sprawia, że pracodawcy mogą nie przedkładać wartości certyfikatów o wyższej jakości ponad inne. Stąd brak dla kandydatów motywatora, aby ubiegać się przede wszystkim o bardziej wartościowe certyfikaty. Dlatego kluczowe jest promowanie certyfikatów o wysokiej jakości zarówno wśród pracowników, jak i pracodawców.

Aby odpowiedzieć na wyzwanie związane z rozpowszechnieniem certyfikatów, proponujemy podjąć następujące obszary działania:

- Opracowanie i wdrożenie ram badania efektywności certyfikacji (w tym badania opinii osób certyfikowanych, badania opinii pracodawców na rynku finansowym),
- Włączenie certyfikacji wysokiej jakości jako elementów fakultatywnych do programów kierunków finansowych w szkołach średnich i wyższych.

6 Załączniki

6.1 Załącznik 1. Zestawienie certyfikatów pod kątem kryteriów oceny

Zawiera informacje tam, gdzie były one dostępne metodą desk research.

Certyfikat	Jakość				Popularność w Polsce	
	Aspekt wiedzy	Aspekt etyczny	Aspekt praktyczny / umiejętności	Aspekt motywacyjny*	Rok wprowadzenia na rynek polski	Liczba posiadaczy
Licencje						
Licencja agenta ubezpieczeniowego	tak	tak	nie	nie	2004	92 673
Licencja pośrednika kredytu hipotecznego	tak	tak	nie	nie	2017	32 603
Licencja maklera giełdowego	tak	tak	tak	nie	1991	3 127
Doradca Inwestycyjny (licencja KNF)	tak	tak	tak	nie	1993	740
Licencja brokera ubezpieczeniowego / reasekuracyjnego	tak	tak	nie	nie	2003	630
Licencja aktuarusza	tak	nie	tak	nie	1996	405
Licencja agenta firmy inwestycyjnej	nie	nie	nie	nie	2011	230
Licencja rzeczoznawcy majątkowego	tak	nie	tak	nie	2014	n/d
Pozostałe certyfikaty uwzględnione w raporcie – w porządku alfabetycznym						
ACCA	tak	tak	tak	nie	2004	n/d
Approved Compliance Expert	tak	nie	tak	tak	n/d	n/d
Approved Compliance Officer	tak	nie	nie	tak	n/d	n/d
Approved Financial Compliance Officer	tak	nie	nie	nie	n/d	n/d
Certification in Risk Management Assurance	tak	nie	nie	tak	n/d	101

Certyfikat	Jakość				Popularność w Polsce	
	Aspekt wiedzy	Aspekt etyczny	Aspekt praktyczny / umiejętności	Aspekt motywacyjny*	Rok wprowadzenia na rynek polski	Liczba posiadaczy
Certified Ethical Hacker	tak	tak	nie	tak	2001	n/d
Certified Financial Services Auditor	tak	nie	nie	tak	n/d	14
Certified Information Security Manager	tak	tak	tak	tak	2003	n/d
Certified Information Systems Security Professional	tak	nie	tak	nie	n/d	n/d
Certified Internal Auditor	tak	nie	nie	tak	2008 (jęz. pol.)	1 029
Certified International Investment Analyst	tak	nie	tak	nie	2000	n/d
Certified in Risk and Information Systems Control	tak	tak	tak	nie	n/d	n/d
Certyfikacja Controllerów Bankowych	tak	tak	nie	nie	2005	124
Certyfikacja Dealerów Rynków Finansowych	tak	tak	tak	nie	1998	454
Certyfikat Doradcy Finansowego EFPA EFA	tak	tak	tak	tak	2000	ponad 1 000 certyfikatów EFPA, w tym 520 EFPA EFA
Certyfikat Eksperta Planowania Finansowego EFPA EFP	tak	tak	tak	tak	2000	ponad 1 000 certyfikatów EFPA, w tym 102 EFPA EFP
Certyfikat Europejskiego Asystenta Inwestycyjnego EFPA EIA	tak	tak	tak	tak	2000	ponad 1 000 certyfikatów EFPA
Certyfikat Europejskiego Praktyka Inwestycyjnego EFPA EIP	tak	tak	tak	tak	2000	ponad 1 000 certyfikatów EFPA, w tym 90 EFPA EIP
Certyfikat Specjalisty ds. Ubezpieczeń	tak	nie	nie	tak	n/d	n/d
Certyfikowany Analityk Inwestycyjny	tak	nie	tak	nie	n/d	n/d

Certyfikat	Jakość				Popularność w Polsce	
	Aspekt wiedzy	Aspekt etyczny	Aspekt praktyczny / umiejętności	Aspekt motywacyjny*	Rok wprowadzenia na rynek polski	Liczba posiadaczy
Certyfikowany Konsultant ds. Finansowych	tak	tak	tak	nie	2014	41
Certyfikowany Zawodowy Menedżer Ryzyka	tak	nie	nie	nie	n/d	106
CFA	tak	tak	tak	tak	1997 (pierwsi certyfikowani)	420 członków, 1 900 osób w trakcie uzyskiwania kwalifikacji
Compliance Officer CCO1	tak	nie	nie	nie	n/d	n/d
CompTIA Security+	tak	nie	tak	nie	n/d	n/d
Dyplomowany Pracownik Bankowy	tak	tak	tak	nie	1996	8 671
EFCB i EFCB 3E	tak	tak	nie	tak	2004	4 886
European Financial Consultant	tak	tak	nie	tak	2000	23
European Financial Guide	tak	tak	nie	tak	2007	49
European Financial Planner	tak	tak	nie	tak	2000	n/d
Financial Risk Manager	tak	nie	tak	nie	n/d	n/d
Inspektor Ochrony Danych (IOD)	tak	nie	tak	tak	n/d	n/d
Menedżer ds. Zarządzania Procesami i Jakością	tak	tak	tak	nie	2016	16
Professional Risk Manager	tak	tak	tak	tak	n/d	n/d
Risk Management Professional (RIMAP)	tak	nie	tak	tak	n/d	n/d
Senior Menedżer ds. Zarządzania Procesami i Jakością	tak	tak	tak	nie	2016	20
Specjalista z Zakresu Analizy Kredytowej Podmiotu Gospodarczego	tak	tak	tak	nie	2014	0
Specjalista z Zakresu Operacji i Rozliczeń Bankowych	tak	tak	tak	nie	2015	0

Certyfikat	Jakość				Popularność w Polsce	
	Aspekt wiedzy	Aspekt etyczny	Aspekt praktyczny / umiejętności	Aspekt motywacyjny*	Rok wprowadzenia na rynek polski	Liczba posiadaczy
Stosowanie zasad cyberbezpieczeństwa przez pracowników instytucji finansowych	tak	nie	nie	tak	n/d	n/d
Systems Security Certified Practitioner	tak	nie	tak	nie	n/d	n/d
Wycena nieruchomości na potrzeby zabezpieczenia wierzytelności bankowych	tak	nie	nie	nie	n/d	Rzecznicy majątkowi: 1 740 Pozostali: 189

* Motywacja do ciągłego doskonalenia (poprzez wymóg dalszego kształcenia i/lub odnawiania certyfikatu)

Notatki

Notatki

Notatki

ul. Solec 38 lok. 104; 00-394 Warszawa
tel.: 22 182 31 70; faks: 22 201 21 13
e-mail: rada@wib.org.pl
www.rada.wib.org.pl

